PIERWSZA ŁAWKA · ZESTAW KART PRACY · HISTORIA · KLASA 5

Dział 7. Polska w XIV i XV wieku

Andegawenowie, unia w Krewie, Grunwald, pokoje toruńskie, wojna trzynastoletnia, Jagiellonowie w Europie, przywileje szlacheckie i nihil novi. Sześć kart pracy: karta z najważniejszymi wiadomościami i przykładami, trzy karty ćwiczeń (w tym praca ze źródłem), dwa równoległe sprawdziany (grupy A i B) oraz pełny klucz odpowiedzi.

Karta	Temat	Zadania
1	**Polska w XIV i XV wieku** Andegawenowie, unia w Krewie, Grunwald, pokoje toruńskie, wojna trzynastoletnia, Jagiellonowie w Europie, przywileje szlacheckie i nihil novi	8 zad. 31 pkt
2	**Polska Jagiellonów – ćwiczenia** Daty, pojęcia, fakty	5 zad. 21 pkt
3	**Polska Jagiellonów – utrwalenie** Chronologia, przywileje, skutki wojny trzynastoletniej	5 zad. 18 pkt
4	**Pracuję ze źródłem – akt w Krewie** Dokument źródłowy, mapa, skutki unii	4 zad. 16 pkt
5	**Sprawdzian: Polska w XIV i XV wieku – grupa A** 30 minut · 20 pkt	6 zad. 20 pkt
6	**Sprawdzian: Polska w XIV i XV wieku – grupa B** 30 minut · 20 pkt	6 zad. 20 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1 zawiera najważniejsze wiadomości i przykłady – od niej warto zacząć.
- Karty 2–4 to ćwiczenia podstawowe, utrwalenie oraz zastosowanie wiedzy w tekście, na źródle lub w sytuacji z życia.
- Karty 5 i 6 to równoległe sprawdziany (grupa A i grupa B) z tymi samymi typami zadań i tą samą punktacją – gotowe na lekcję.
- Każda karta mieści się na osobnych stronach i ma własną punktację – można ją wydrukować osobno jako pracę domową, kartkówkę lub zastępstwo.
- Klucz odpowiedzi do wszystkich kart znajduje się na końcu zestawu. Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować zadania.

Materiał oryginalny dla klasy 5 szkoły podstawowej (rok szkolny 2026/2027). Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Polska w XIV i XV wieku

Andegawenowie, unia w Krewie, Grunwald, pokoje toruńskie, wojna trzynastoletnia, Jagiellonowie w Europie, przywileje szlacheckie i nihil novi

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 31 pkt

Przypomnij sobie

- **Kazimierz Wielki** (1333–1370) w polityce zagranicznej unikał wojen: zawarł z Krzyżakami **pokój w Kaliszu (1343)**, a w zamian za zrzeczenie się Pomorza Gdańskiego odzyskał ziemie kujawską i dobrzyńską. Przyłączył **Ruś Halicką** ze Lwowem. W polityce wewnętrznej ujednolicił prawo (statuty), budował zamki i mury miejskie, zakładał miasta i wsie, wprowadził wspólną monetę, a w **1364 roku** założył **Akademię Krakowską**.
- Po śmierci Kazimierza Wielkiego (1370) królem Polski został jego siostrzeniec **Ludwik Węgierski** z rodu **Andegawenów**. Polskę i Węgry połączyła wtedy **unia personalna** (wspólny władca).
- Ludwik nie miał synów. Aby zapewnić tron córce, wydał w **1374 roku przywilej koszycki**: zwolnił szlachtę z większości podatków. W **1384 roku** na króla Polski koronowano jego córkę **Jadwigę**.
- W **1385 roku** zawarto **unię w Krewie**: wielki książę litewski **Jagiełło** poślubił Jadwigę, przyjął chrzest i został królem Polski jako **Władysław Jagiełło**. W 1387 roku rozpoczęła się chrystianizacja Litwy. W **1413 roku** unię w **Horodle** zacieśniono – bojarzy litewscy przyjęli herby polskich rodów.
- **Wielka wojna z zakonem krzyżackim** (1409–1411): **15 lipca 1410 roku** wojska polsko-litewskie zwyciężyły pod **Grunwaldem**. Nie zdobyto jednak Malborka i w **I pokoju toruńskim (1411)** Polska i Litwa odzyskały niewiele (Litwa – Żmudź, Polska – ziemię dobrzyńską).
- Syn Jagiełły, **Władysław III**, został także królem Węgier. Zginął w bitwie z Turkami pod **Warną (1444)** – stąd przydomek **Warneńczyk**.
- **Kazimierz Jagiellończyk** poparł mieszczan i szlachtę Prus, którzy zbuntowali się przeciw Krzyżakom. **Wojna trzynastoletnia (1454–1466)** zakończyła się **II pokojem toruńskim (1466)**: Polska odzyskała Pomorze Gdańskie z Gdańskiem i dostęp do morza, a zakon stał się lennikiem króla polskiego. Do Polski wróciły też ziemia chełmińska i Warmia.
- **Granice w XIV i XV wieku**: na południowym wschodzie Polska powiększyła się o Ruś Halicką, na północy w 1466 roku odzyskała Pomorze Gdańskie. Dzięki unii z Litwą królowie z dynastii Jagiellonów rządzili ogromnym obszarem od Bałtyku prawie po Morze Czarne.
- Pod koniec XV wieku Jagiellonowie rządzili w Polsce, na Litwie, w Czechach i na Węgrzech – byli jedną z najpotężniejszych dynastii Europy.
- **Monarchia stanowa**: król rządził razem ze stanami, zwłaszcza ze szlachtą, która w zamian za poparcie zdobywała **przywileje**. Ważne przywileje: koszycki (1374), jedlneńsko-krakowski (1430–1433: *nie uwięzimy nikogo bez wyroku sądu*), cerekwicko-nieszawski (1454). Ukształtował się **sejm walny** (król, senat, izba poselska), a konstytucja **nihil novi** (**1505**) zakazała królowi wprowadzać nowe prawa bez zgody senatu i posłów.

PIERWSZA ŁAWKA

Polska w XIV i XV wieku

Kazimierz Wielki – ostatni Piast na tronie

Jan Matejko, Poczet królów, 1890–1892

Jadwiga – królowa od 1384 r.

Jan Matejko, Poczet królów, 1890–1892

Grunwald – zwycięstwo w 1410 r.

Jan Matejko, Bitwa pod Grunwaldem (fragment), 1878

państwo Jagiełły – Polska i Litwa

G. Droysen, mapa z atlasu, 1886

Przykłady z wyjaśnieniem

Przykład 1. Czym różni się unia personalna od unii realnej?

W unii personalnej państwa łączy tylko osoba władcy – każde ma własne urzędy, wojsko i prawo. W unii realnej państwa mają też wspólne instytucje. Unia w Krewie była na początku unią personalną.

Przykład 2. Dlaczego zwycięstwo pod Grunwaldem nie przyniosło wielkich zdobyczy?

Wojska polsko-litewskie nie zdobyły Malborka, a Zakon zdążył zebrać siły. W pokoju toruńskim w 1411 roku odzyskano tylko Żmudź i ziemię dobrzyńską – ale potęga militarna Zakonu została złamana.

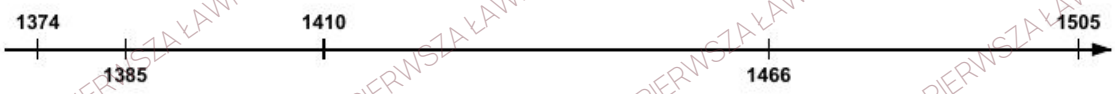
Przykład 3. Co oznaczało hasło nihil novi?

„Nic nowego bez wspólnej zgody" – król nie mógł wprowadzić nowego prawa bez zgody senatu i izby poselskiej. Władza szlachty w państwie bardzo wzrosła.

Zadania

1 **Uzupełnij oś czasu – dopisz, co wydarzyło się w podanych latach.** ___ / 5 pkt

Polska w XIV i XV wieku

1. 1374 – _____
2. 1385 – _____
3. 1410 – _____
4. 1466 – _____
5. 1505 – _____

Polska Jagiellonów – ćwiczenia

Daty, pojęcia, fakty

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 21 pkt

Pamiętaj: jeśli czegoś nie pamiętasz, wróć do ramki „Przypomnij sobie" na karcie 1.

Jan Matejko, Poczet królów, 1890–1892

1 Uzupełnij daty. ___ / 6 pkt

1. objęcie tronu przez Ludwika Węgierskiego: _____
2. unia w Krewie: _____
3. bitwa pod Grunwaldem: _____
4. początek wojny trzynastoletniej: _____
5. II pokój toruński: _____
6. konstytucja nihil novi: _____

2 Połącz pojęcie z wyjaśnieniem. ___ / 4 pkt

1. unia personalna
2. przywilej
3. sejm walny
4. lennik

a) zgromadzenie króla, senatu i posłów, które uchwalało prawa

b) władca lub państwo zależne od seniora, zobowiązane do wierności

c) związek państw połączonych osobą władcy

d) nadanie jakiejś grupie szczególnych praw

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

3 Oceń prawdziwość zdań. ___ / 4 pkt

1. Ludwik Węgierski był królem Polski i Węgier.	P	F
2. Jagiełło był chrześcijaninem już w chwili zawarcia unii w Krewie.	P	F
3. Wojna trzynastoletnia toczyła się z zakonem krzyżackim.	P	F
4. Konstytucja nihil novi wzmocniła władzę króla kosztem szlachty.	P	F

4 Rozdziel dokonania Kazimierza Wielkiego. ___ / 6 pkt

założenie Akademii Krakowskiej pokój w Kaliszu z Krzyżakami
budowa zamków i murów miejskich przyłączenie Rusi Halickiej ujednolicenie prawa (statuty)
odzyskanie Kujaw i ziemi dobrzyńskiej

polityka wewnętrzna	polityka zagraniczna

5 Który przywilej zapewnił szlachcie nietykalność osobistą bez wyroku sądu? ___ / 1 pkt

A. koszycki
B. jedlneńsko-krakowski
C. cerekwicko-nieszawski
D. nihil novi

Podgląd • Pierwsza Ławka

Sprawdzian: Polska w XIV i XV wieku – grupa A

30 minut · 20 pkt

KARTA 5/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 20 pkt

1 Uzupełnij. ___ / 3 pkt

1. Przywilej z lat 1430–1433, który dawał szlachcie nietykalność osobistą: przywilej _____
2. Stolica zakonu krzyżackiego, której nie zdobyto po bitwie pod Grunwaldem: _____
3. Rok II pokoju toruńskiego: _____

2 Połącz miejsce z wydarzeniem. ___ / 4 pkt

1. Krewo	a) miejsce zacieśnienia unii w 1413 roku
2. Horodło	b) miejsce zawarcia pokojów z zakonem krzyżackim
3. Kraków	c) miejsce zawarcia unii w 1385 roku
4. Toruń	d) miejsce założenia uniwersytetu (Akademii) w 1364 roku

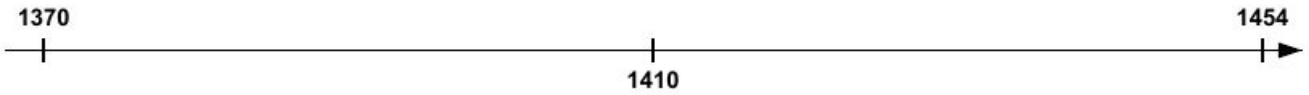
1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

3 Oceń prawdziwość zdań. ___ / 4 pkt

1. Jadwiga była córką Ludwika Węgierskiego.	P	F
2. Przywilej koszycki zwiększył podatki płacone przez szlachtę.	P	F
3. W II pokoju toruńskim Polska odzyskała Pomorze Gdańskie.	P	F
4. Bitwa pod Grunwaldem trwała kilka tygodni.	P	F

4 Przyporządkuj wydarzeniom daty zaznaczone na osi czasu. ___ / 3 pkt

Polska w XIV i XV wieku

1. początek wojny trzynastoletniej – _____
2. objęcie tronu przez Ludwika Węgierskiego – _____
3. bitwa pod Grunwaldem – _____

5 Przeczytaj fragment i wykonaj zadania. ___ / 3 pkt

Konstytucja nihil novi (1505)

„Ponieważ prawa ogólne i ustawy dotyczą wszystkich, postanawiamy, że odtąd na przyszłe czasy nic nowego nie powinno być ustanawiane przez nas i naszych następców bez wspólnej zgody senatorów i posłów ziemskich."

Konstytucja sejmu radomskiego z 1505 roku, przekład własny z łaciny

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Polska w XIV i XV wieku – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 5

Podgląd pokazał 5 z 16 stron. Pełna wersja: 16 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Polska w XIV i XV wieku – 8 zadań, 31 pkt
- Karta 2: Polska Jagiellonów – ćwiczenia – 5 zadań, 21 pkt
- Karta 3: Polska Jagiellonów – utrwalenie – 5 zadań, 18 pkt
- Karta 4: Pracuję ze źródłem – akt w Krewie – 4 zadania, 16 pkt
- Karta 5: Sprawdzian: Polska w XIV i XV wieku – grupa A – 6 zadań, 20 pkt
- Karta 6: Sprawdzian: Polska w XIV i XV wieku – grupa B – 6 zadań, 20 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości i pokazuje przykłady z wyjaśnieniem.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/historia-klasa-5-dzial-07-polska-w-xiv-i-xv-wieku-zestaw